

A

14

BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1899. ápril 20-án, Nagyváradon

SZABÓ KÁROLY esperes és RITOÓK ZSIGMOND egyház-
megyei gondnok kettős elnöklete mellett tartott

KÖZGYÜLÉSÉNEK S BÍRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA :

AZ EGYHÁZMEGYE.

MAGYVÁRAD.

NYOMATOTT LASZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1899.

14
A

BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1899. ápril 20-án, Nagyváradon

SZABÓ KÁROLY esperes és RITOÓK ZSIGMOND egyházmegyei
gondnok kettős elnöklete mellett tartott

KÖZGYÜLÉSÉNEK S BÍRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA :

AZ EGYHÁZMEGYE.

NAGYVÁRAD.

NYOMATOTT LASZKY ARMIN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1899.

JEGYZŐKÖNYVE

a bihari ev. ref. egyházmegye 1899. ápril 20-án Nagy-
váradon tartott közgyűlésének s bírósági ülésének.

Jelen voltak:

Szabó Károly esperes és *Ritoók* Zsigmond egyházmegyei
gondnok kettős elnöklete mellett:

Csillag Lajos, Biró János, Nádudvari Lajos, utóbbi mint
közpénztárnok is, Szemes László, Csák Máté egyházi-, Kiss
Elek, Hegyesi Márton, Miskolczi Árpád, K. Nagy Sándor
világi-tanácsbírák; Dr. Fazekas Imre ügyész, Dr. Miskolczy
Ferencz világi-, Sulyok István és Zsigmond Ferencz egyházi-
jegyzők.

Lelkészek: Séra Ferencz, Rigó Lajos, Nánási Imre,
Karácsony Imre, Konrád Géza, Doma Gyula, Szalai Pál,
Makai Károly, Bugyi Sándor, Bugyi Mihály, Lévai Mihály,
Vadon Miklós, Major Gyula, Szigeti Elek, Paulai Viktor,
Háger Miklós, Szokolai Béla, Hegedüs Ferencz, Borsos István,
Bokros Benedek, Bedő Károly, Ungvári Gyula.

Tanítók: Engi Ferencz, Eszenyi Károly, Juhász Károly,
Gerencsér József, Nagy Imre.

Egyházak képviselői: Kiss Mihály Nagy-Kerekiből, Molnár
Károly M.-Keresztesről, Füredi László Nagyváradról, Zathu-
reczky Albert H.-K.-Kovácsiból, Bégányi Ferencz Csatárból,
Szücs István K.-Szántóról, Fodor Imre Darvasról, Kovács
József H.-K.-Ujlakról, Szücs Imre H.-K.-Pályiból, Bakó János
Bojtról, Juhász János Furtáról, az egész prerbyterium Fugyi-
ból, Kovács István M.-Telkiből és számos hallgatók.

1. szám. Esperes Istenhez emelt buzgó könyörgés után :
a közgyűlést megnyitotta

2. szám. Az egyházak képviselői megbízó leveleik
alapján :

igazoltattak.

3. szám. Dr. Várady Zsigmond egyházmegyei világi
egyik jegyző, más téren felmerült elodázhatlan teendői miatt,
a közgyűlés tanácskozásaiban részt nem vehet.

A közgyűlés a távolmaradást, sajnós tu-
domásul veszi.

4. szám. Olvastatott az esperes időszaki jelentése, az
egyházmegye vallásos erkölcsi életéről, a mint következik :

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

1. Bár egyházaink nagy többségéről általában, meg-
nyugvással jelenthetem, hogy belbékéjük a mult évi szept.
15-én tartott közgyűlésünk óta meg nem zavartatott, mégis
aggodalommal említem fel, hogy Furtán, a már évek óta
tartó izgatás s abból eredő pártoskodás és vádaskodás,
mindezideig meg nem szűnt, sőt a mint a helyi lapok köz-
leményeiből is tudható, de a furtai lelkészi hivatal által, a
folyó hó 13 áról, esperesi hivatalomhoz be is jelentetett :
23 ev. ref. egyháztag közül : 22 a felekezetnélküliségre, 1
a r. kath. hitre kitérését a furtai ev. ref. lelkészi hivatalnál
szabályszerűen bejelentette. Ezen kitérni akarókról ugyan a
lelkészi jelentés azt mondja, hogy egytől-egyig a lelkész
által incriminált panasz 50 aláírói közül kerültek ki, — hogy
P. Juhász József és unokaöccse által házanként kerestettek
meg s a községházától vonultak a lelkészi lakhoz kitérés
szándékuk bemondására, — a lelkész hallomása szerint, e
ballépésre azzal vétettek rá, hogy majd az ő eljárásuktól
megijed az egyházmegye és a lelkészt kényszeríteni fogja,
hogy álljon el a rágalmozók megbüntetésétől, — : mégis
szomorú jelenség ez és olyan romlása lehet a furtai egyház-
nak, sőt veszedelmes példaadás többi egyházainknak is, a
melynek elejét venni, az egyházmegyei közgyűlésnek első-
rendű feladata, annyival is inkább, minthogy más egyháza-
inkban is, a hol a béke láthatólag meg van s a lelkészek
és presbyteriumok tehetségük szerint és az adott viszonyok
között, mindent megtesznek is, az egyháztagok terheinek

könyítésére, a folytonos izgatással, az egyházi teherviselés alul menekülésre csábított s vallásos ismeret nélküli tudatlanságban élők közül, többen vannak elégedetlenek, sőt Darvason, a lelkész 1898. október 9-éről tett jelentése szerint: 5 egyháztags, F.-Vásárhelyen pedig, a múlt évi november 21-iki, lelkészi jelentés szerint: 7 családban — 18 lélek lépett ki ev. ref. egyházunkból a felekezetnélküliek közé. A f.-vásárhelyi kilépettek ugyan, mind idegen, a hegyekre távoli vidékekről beköltözött lakók voltak, a kik már előzőleg is mint baptisták és nazarénusok templomainkat s a lelkészi szolgálatot igénybe nem vették, de tényleg most szakadtak el egyházunktól.

A szektáskodó nazarénusok és baptisták, ott a hol magukat már megfészkeltek, szintén keresik és kihasználják az alkalmat, hogy a gyengébbeket magukhoz vonják. Volt eset rá, hogy az iskolás gyermekeket H.-K.-Száldobágyon, apró ajándékokkal magukhoz kecsegtették s úgy próbálták kitéríteni, de ezen büntetésre méltó eljárásukban idejében megakadályoztattak, minden igyekezetük mellett is, — a mint értesítve vagyok — nem szaporodnak, sőt a lelkészek és presbyterek buzgó örökődése s jóakaratu felvilágosítása, többieket visszahozott egyházunkba.

Mindezekből egyenesen következik, hogy a lelkipásztor társak és presbiteriumok örökődésére, sőt minden egyes egyháztags buzgó munkájára szükség van, hogy a megpróbáltatás nehéz idejében, erősítsék a gyengéket, viseljenek gondot magukról és az egész nyájáról, sőt fokozzák a munkát, harcoljanak a kísértőkkel, a krisztusi igaz tudomány és krisztusi szeretet hatásos fegyvereivel.

2. Tanügyünkről, a rendes előterjesztés idejéig, őszi közgyűlésünkig is, következőket kell bejelentennem: a tanítói első ötöd pótlékra államsegélyt két — már egyszer elutasított egyházak — az államsegélyt mind megnyerték, bár némelyek a törvényben megszabott 50 forintnál kevesebbet.

A tanító hiány és a mai kornak meg nem felelő csekély javadalmak miatt, egymás után szűnnek meg felekezeti népiskoláink.

A tantermek szűk- s azokhoz mértén a tanítványok sok volta miatt, a téli félévben, közegészségi okokból, az összes növendékek a tanteremben meg nem férvén, két

részre osztva csak fél napi oktatásban részesülhettek naponként: Ártádon és Mező-Telkiben; a presbiteriumok felhívták, hogy ezen a bajon saját hatáskörükben, minél előbb segítsenek.

Szünetelt a tanítás hólyagos himlő miatt Szent-Jánoson nov. 15-től 22-ikéig; vörheny miatt pedig B.-Püspökiben, mind a négy iskolában, szept. 29-től — négy egész hónapon át.

Pósalakán fájdalom! még most sincsen tanító, Bihar-megye Kir. Tanfelügyelője, ha bár a múlt évi szept. 15-iki egyházmegyei határozat, véle haladéktalanul közöltetett a községi vagy állami iskola állítása iránt, tanító hiányában a f. évi január 19-én hivatalomat kereste meg, hogy tanító alkalmazását egyházi uton kíséreljem meg, ami azonban újból sem sikerült. Különben ezen ügyben a f. hó 12-én újabb tárgyalást tartván, a Kir. Tanfelügyelő azon ígéretet tette, hogy ha a pósalakai egyház kellő iskolai épületet ad, oda ref. felekezetű állami tanítót fog alkalmazni.

3. Az elhalálozások miatt érzékeny veszteségek érték egyházmegyénket.

Márcz. 13-án reggel *mádi Pappszász Károly* egyházmegyéink 18 év óta köztisztviselőben álló világi tanácsbírája szenderült jobblétre, egy évig tartó hosszas szivbaj után 57 éves korában Budapesten, honnan Hevesmegyében a puszta-szárazbeői családi sirboltba vitetett s temettetett el. A művelt lelkű, vallásos érzelmű családfő, egész háznépével együtt, például szolgálhatott a mai anyagi világban, soha nem szűnő jótékonyágával, valamint a hit-hűségben s vallásos buzgóságban is, a mennyiben ha csak legyőzhetlen akadály nem gátolta, soha sem hiányzott az isteni tiszteletről, családjával sőt vendégeivel is, megjelent a nagykeréki-i egyház egyszerű templomában, de részt vett mint presbytere és elsőrendű jóttevője az egyház kormányzatában is. A mind halálig hívnek, adja meg Istenünk, az életnek koronáját!

Febr. 23 án, *Béltéki Géza* nyüvedi ifju lelkész hunyta örök álmra szemeit, a szomszédos Pocsaj községben, lelkész testvérjénél, hol gyógyulást remélt. A régi lappangó baj gyorsan felemészté élete erejét s megakasztá zajtalan, de reményekben gazdag életét. Kilencz évi lelkészkedése

után 37 éves korában, nőtlenül végezte be földi pályáját, a melyen szelidsége, jósága, munkássága, köztiszteletben s szeretetben tartá annyira, hogy gyülekezete holttestét haza vitette s otthon temetőjében tette örök nyugalomra. Emlékét nagyszámu testvérein, rokonain, barátain és tisztelőin kívül őrzi a kügy-pusztai ev. ref. iskola, minek megalapítása az ő fáradozása által történt s a nyüvedi templom és torony kijavitása. Áldás emlékezetére!

Márcz. 16 án *Szokolay József*, Puszt-Ujlakon 41 évig működő, az utóbbi évben nyugalomba vonult lelkész, ki egyházmegyénknek 14 éven át volt munkás tanácsbírája, hunyt el 80 éves korában, a biharmegyei köz-kórházban, hová gyógyítás végett vitette magát. A nejét s fogadott leányát már előbb eltemetett, magára maradt aggférfiura, nehéz szenvedései miatt jótétemény volt a halál. Az emberi küzdelmeket igazán ítélő mennyei bíró adja meg megérdemelt jutalmát.

Decz. 24-én *Seres János* bojti leánytanító halt el 58 éves korában, ki Debreczen, Nagy-Kun-Madaras, Nádudvar, P.-Ujlak, Gyula, J.-Hodos, Nyüved, B.-Félegyháza és Bojt egyházak tanítói állomásain hűséggel munkálkodott. Legyen csendes pihenése! Özvegyének és négy árvájának viselje gondját az árvák és özvegyek Istene.

Másnemű változások a következő rendben történtek:

Szept. 24-én *Ablonczy Pál*, mindkét vizsgát letett lelkészjelölt Csák Máté nagyváradi-olaszi-i lelkész mellé segédlelkészül kibocsáttatott.

Szept. 29. Biharon, az elhunyt Nagy János leánytanító helyett ideiglenesen kényszerítő szükségből *Engi Endre* I-ső éves tanító képezdész alkalmaztatott.

Szept. 29. Csökmön a vallástanítással — más tanerő nem lévén a vállalkozó lelkész *Bögös Lajos* bizatott meg.

Okt. 1-én Paptamásiban leánytanítóul *Kálmán Etelka* nagyváradi r. kath. képezdét végzett nőtanító alkalmaztatott, azon feltétellel, hogy tanítói oklevelet szerezzen s pótlólag a vallás- és ének-tanításra a képesítést Debreczenben szerezze meg.

Decz. 14. *Bojton* fitanító orgonistául azon feltétel alatt, hogy minél előbb tanítói oklevelet szerezzen — *Fekete Sándor* képezdét végzett tanító-jelölt alkalmaztatott.

Jan. 4-én ugyancsak *Bojton*, az elhalt Seres János leánytanító helyett, ideiglenesen, 1-ső éves tanítóképezdész fia, *Seres István* alkalmaztatott

Febr. 4. *Csepelyi Menyhért*, F.-Vásárhelyről Mándra (Szatmár-m.) változott lelkésznek esperesi elbocsátó adatott.

Febr. 21. A nyüvedi egyházba beszolgáló lelkészül *Major Gyula* paptamási-i lelkész kineveztetett.

5. A lelkészkar és tanítótestület, köri és egyetemes értekezleteiken, ezen időszakban is folytatták gyakorlati működésüket.

6. A lelkészi fizetések közül kiegészítés végett 600 frtig: 22, 800 frtig: 8, együtt: 30 lelkészi díjlevelet, — a tanítói korpótléokra államsegély nyereség végett, 23 tanító érdekében, 16 egyház kérvényét terjesztettem fel.

7. A felsőbb hatóságoktól leérkezett rendeletek, mind köröztettek, vagy elintéztettek, a hivatalos küldemények, céljukhoz elküldettek. Az esperesi hivatal által közvetített pénzek 11 ezer forinton felüli összegben, mind elszámoltattak.

8. Az országos közalap 1898. évi »Főtabelláját« és az »Esperesi Napló«-t szokás szerint, a közgyűlés asztalán közszemlére kitettem.

9. A közigazgatást egész éven át 26 körlevélben, több körözüvényekben, 2033 iktatói és 1563 postakönyvi számok alatt intéztem.

Tett eljárásaimnak és intézkedéseimnek jóváhagyó tudomásul vételét — a furtai kitérések ügyében bölcs intézkedését, az elhunytak neveinek s emlékének megörökítését kérve:

Kiváló tisztelettel vagyok.

Nagy-Kerekiben, 1899. ápril 17.

Szabó Károly,

esperes.

A szokott gonddal szerkesztett jelentést a közgyűlés egész terjedelmében jegyzőkönyvbe veszi; a külön intézkedést igénylő részekre nézve, a következő számok alatt foglalja össze intézkedéseit.

5. szám. A közgyűlés Pappszász Károly egyházmegyei tanácsbíró elhunytá felett:

résztétét fejezi ki s 18 év óta elfoglalt tanácsbírói tisztségben tanusított ügybuzgóságot, ev. ref. anyaszentegyházunkhoz, annak intézményeihez való lelkes ragaszkodását méltatja s emlékét jegyzőkönyvében feljegyzi.

6. szám. Béltelki Géza nyüvedi ifju lelkész emlékét, a ki 9 éven át buzgón és sikeresen munkálkodott; — továbbá Szokolai József p.ujlaki volt lelkész emlékét, ki 51 éven keresztül vezette egyházközségét és végre Seres János bojti tanító emlékét, ki több mint 30 éven át munkálkodott az egyház veteményes kertjében

A közgyűlés jegyzőkönyvében is megörökíti. Az örök igaz bíró adja meg hűségük jutalmát. Áldás emlékezetökre!

7. szám. Felvétel az esperesi, gyámpénztári, közpénztári, könyvtárnoki és lelkésztemetkezési pénztárnoki számadásokat vizsgáló bizottság jelentése a nevezett pénztárak megvizsgálásáról, a mint következik:

1. Szabó Károly esperesi számadása:

Bevétel	11 029 frt 47 kr.
Kiadás	11:029 » 47 »

2. Kocsis József lelkészgyámoldai pénztárnok számadása:

Bevétel	74.361 frt 62 kr.
Kiadás	70.986 » 90 »

Maradvány . 3.374 frt 72 kr.

A pénztár állása volt 1898. február 1-én 63.034 frt 58 kr.

A pénztár állása volt 1899. február 1-én 60.348 » 17 »

Apadás . 2.686 frt 41 kr.

3. Nádudvari Lajos közpénztárnok számadásai:

A) Közpénztár:

Bevétel	9977 frt 90 kr.
Kiadás	9702 » 93 »

Maradvány . 274 frt 17 kr.

A pénztár állása volt 1898. márczius 1-én 7812 frt 44 kr.

A pénztár állása volt 1899. márczius 1-én		7490 frt 07 kr.
Apadás		322 frt 37 kr.
A kamat hátrányok beadásával azonban csak		92 frt 57 kr.
B) Tűzkármentesítési pénztár:		
Bevétel		254 frt 66 kr.
Kiadás a takarékpénztárban levő 228 frt 13 krral együtt		254 » 66 »
A pénztár állaga volt 1898. márczius 1-én		205 » 66 »
Szaporodás		22 frt 47 kr.
C) Fugyivásárhelyi ev. ref. népiskola alapítvány:		
Bevétel		1296 frt 99 kr.
Kiadás a takarékpénztárba lett elhelyezéssel		1296 frt 99 kr.
Az alap állása volt 1898. márcz. 1-én		1240 » 47 »
Szaporodás		56 frt 52 kr.
D) Lessi lelkészjavadalmi alap:		
Bevétel		940 frt 50 kr.
Kiadás a takarékpénztárban levő 900 frttal		940 frt 50 kr.
Az alap állása		900 frt — kr.
E) Révi misszió alap:		
Bevétel		712 frt 72 kr.
Kiadás a takarékpénztárban levő 685 frt 72 krral ugyanannyi		
Az alap állása		685 frt 72 kr.
F) Zsákai ev. ref. lelkészjavadalmi alap:		
Bevétel		439 frt 10 kr.
Kiadás a takarékpénztárban levő 420 frttal ugyanannyi		
Az alap állása		420 frt — kr.
G) A nagytótfalui ev. ref. egyház alap:		
Bevétel		808 frt 03 kr.
Kiadás a takarékpénztárba lett elhelyezéssel ugyanannyi.		
Az alap állása a múlt évi számadásokról		773 frt 81 kr.
Szaporodás		34 frt 20 kr.

A Sorbán Jánosné-féle alapról most már nem számol a közpénztárnok, miután az még a múlt évben kiadatott a m.-teleki-i egyháznak; erről a 41/97. sz. egyházmegyei végzés szerint a nevezett egyháznak az egyházlátogató küldöttség elé kell a számadást terjeszteni s az felkérendő, hogy ezen számadásokat évről-évre bemutassa az egyházmegyei közgyűlésnek.

4. Csák Máté ideigl. könyvtárnok számadása:

Bevétel	568 frt 20 kr.
Kiadás	529 frt 83 kr.
Maradvány	38 frt 37 kr.

A pénztár állása volt 1898. márczius

1-én 475 frt — kr.

A pénztár állása volt 1899. márczius

1-én 488 frt — kr.

Szaporulat 13 frt — kr.

5. Csák Máté lelkész temetkezési pénztárnok számadása:

Bevétel	160 frt 30 kr.
Kiadás	200 frt 30 kr.
Tulkiadás	40 frt — kr.

A pénztár állása a betétből és kint-

levő részvény díjból: 171 frt 34 kr.

Tényleges vagyon 131 frt 34 kr.

Miután ezen számadásokat tételről-tételre megvizsgáltuk, azokat minden tételeikben okmányoltaknak s helyesen összeszámoltaknak találtuk, tisztelettel indítványozzuk:

Méltéztassék azokat jelentésünk alapján az igen tisztelt egyházmegyei közgyűlés is jóváhagyni s Szabó Károly esperes, Kocsis József gyámoldai, Nándudvari Lajos közpénztárnokot s Csák Máté id. könyvtárnokot és lelkész-temetkezési pénztárnokot az 1898/9. évi számadások terhe alul a szokásos óvások fentartásával felmenteni s őket erről végzésileg értesíteni.

Van szerencsénk végül az egyházmegyei tanítótestületi tanítógyámoldai pénztárak már megvizsgált és helybenhagyott számadásait ide csatolva tudomásvétel végett bemutatni. Ezek szerint:

az Engi Ferencz tanítótestületi pénztárnok:

Bevétele	435 frt 41 kr.
Kiadása	18 » 48 »

Maradvány . . 416 frt 93 kr.

Segélypénztári bevétele	511 frt 11 kr.
kiadása	150 » — »

Maradvány . . 361 frt 11 kr.

Szabó Lajos tanítógyámoldai pénztárnok :

Bevétele 847 frt 77 kr.

Kiadása az újabb tőkésítésekkel ugyanannyi

A pénztár állása volt 1898-ban . . 10.730 frt 93 kr.

» » » 1899-ben . . 11.023 » 50 »

Szaporulat . . 292 frt 57 kr.

Az összes számadásoknak 7 darabban való idecsatolása mellett, mély tisztelettel vagyunk az igen tisztelt egyházmegyei közgyűlésnek

Nagyváradon, 1899. április 12-kén.

Kész szolgái

Szabó Károly,

Biró János,

esperes.

Csák Máté,

Nádudvari Lajos,

Hegyesi Márton,

mint a számvizsgáló bizottság tagjai

A közgyűlés a számvizsgáló bizottság javaslatainak elfogadásával, számadó pénzkezelőket a terhek alól a szokásos fentartások mellett felmenti, a tanító testület megvizsgált számadásait tudomásul veszi s az összes számadásokat egy példányban a szokásos módon köröztetni rendeli

A m.-telki-i egyházat illető Sorbán Jánosné-féle alapítvány a nevezett egyháznak egészben kiadatván — annak felülvizsgálására a szabályszerű egyházlátogatóság megbizatik azzal, hogy e számadásról a közgyűlés elé terjesztendő jelentésben évről-évre külön megjelölés teendő.

8. szám. A b. e. Papszász Károly elhunytával megüresedett tanácsbírói tisztnek betöltésére nézve

Esperes ur felkéretik, hogy a szavazást rendelje el; egyuttal a szavazatbontó bizottság felhatalmaztatik, hogy a szavazás eredménytelensége esetén újabb szavazásra hívja fel az egyházakat.

9. szám. Rátkay József, ki a közgyűlés 61/1898. sz. határozatával az egyházmegyei könyvtárnoki állásban meg erősítettett, esperes urhoz intézett nyilatkozattal ez állásról lemond.

A közgyűlés a lemondást elfogadja, tudomásul veszi, hogy a könyvtárnoki teendők végzésével ideiglenesen Csák Máté megbízott, esperest megbizzza a könyvtárnoki tiszt betöltésére a szavazás elrendelésével s felhatalmazza a szavazatbontó állandó bizottságot arra, hogy a szavazás eredménytelensége esetén újabb szavazást rendeljen el.

10. szám. A közgyűlés 34/1896. sz. határozatával küldött állandó ellenőrző-bizottság beterjeszti jelentését az országos lelkész özvegy, árva gyámintézet javára egyházmegyénk részéről kötelezett évi járulék kezeléséről, illetve befizetéséről, mely szerint az 1898-ik évre esedékes 1139 frt 82 kr. belépési és 854 frt 75 kr. évi tagsági díj czimen, összesen 1994 frt 57 kr. küldetett fel a Földhitelintézet pénztárába, melyet ez 21,206 1898. sz. elismervényével nyugtáz.

A jelentés számadó esperesnek a fölmentvényt megadatni s a kezelés és vizsgálat körül felmerült 2 frt 15 kr. posta, — valamint 12 frt 40 kr. fuvar és napi díjösszeget, tehát együtt 14 frt 55 krt a közigazgatási pénztár terhére utaltatni kér.

A közgyűlés a jelentést tudomásul vevén, számadó esperesnek az 1898-ik évről a fölmentvényt a szokásos fentartások mellett megadja s a felmerült költségeket a közigazgatási pénztárból kiutalja.

11. szám. Olvastatott egyházmegyei közalap bizottság jegyzőkönyvének I. része, mely szerint az 1898-ik évről esperes által vezetett közalapi számadás 1810 frt 98 kr. bevétellel szemben ugyanannyi kiadást tüntet fel.

A közgyűlés a kellőleg okmányolt számadást a bizottság javaslata alapján elfogadja, megerősíti és számadó esperest a számadás terhe alól a szokásos fentartások mellett felmenti.

12. szám. Olvastatott ugyanazon közalapbizottsági jegyzőkönyvének II-ik része a kebelbeli egyházak részéről az országos közalap javára 1899-ik évre tett megajánlások elbírálásáról, a bizottság javaslata szerint ekként:

1. Ártánd . . . , 31	frt 30	kr.	22. M.-Kakucs . . . 6	frt 80	kr.
2. B.-Szent-Márton 27	" 10	"	23. M.-Keresztes . . 88	" 10	"
3. Bihar . . . 75	" —	"	24. M.-Telegd . . . 51	" 40	"
4. Bors . . . 38	" 90	"	25. M.-Telki . . . 15	" 40	"
5. Bojt . . . 66	" 70	"	26. N.-Kereki . . . 44	" 80	"
6. Csatár . . . 38	" —	"	27. N.-Szántó . . . 14	" 20	"
7. Csökmő . . . 89	" 60	"	27. Nyüved-Kügy . . 15	" 70	"
8. Darvas . . . 27	" 30	"	29. Örvend . . . 28	" —	"
9. Élesd . . . 34	" 40	"	30. Tamási . . . 38	" 40	"
10. Fugyi . . . 15	" 20	"	31. Pelbárdhida . . . 9	" 30	"
11. F.-Vásárhely . . 13	" —	"	32. Pósalaka . . . 9	" 75	"
12. Furta . . . 70	" —	"	33. Told . . . 35	" —	"
13. H.-K.-Kovácsi . . 22	" 59	"	34. P.-Ujlak . . . 18	" 40	"
14. H.-K.-Pályi . . . 26	" 70	"	35. B.-Püspöki . . . 84	" 90	"
15. H.-K.-Száldobágy 26	" 40	"	36. Siter . . . 33	" 50	"
16. H.-K.-Ujlak . . . 32	" 50	"	37. Szalárd . . . 54	" 10	"
17. Kis-Marja . . . 60	" —	"	38. Szent-János . . . 43	" —	"
18. K.-Szántó . . . 16	" 90	"	39. Zsáka . . . 67	" 70	"
19. K.-Jenő . . . 17	" 60	"	40. Hodos . . . 37	" 80	"
20. K.-N.-Rév . . . 12	" —	"	41. Váncsod . . . 48	" —	"
21. Less . . . 6	" 60	"	42. Nagyvárad . . . 249	" 50	"

mellékelve van a csatári egyház bevallási ive, a nagymérvű apadást indokoló egyháztanácsi végzéssel együtt.

A közgyűlés a közalap bizottság javaslatainak elfogadásával, az egyházközségek bevallási iveit megerősíti; a h.-k.-kovácsi-i egyház 1897/8. évi 8 frt, — a h.-k.-ujlaki egyház 1898. évi 3 frt 10 kr. — és a nagyvárad-i egyház 1898. évi 47 frt 60 kr. hátrányát, indokolva levén — leírja.

A csatári egyház járulékát, azzal a figyelmeztetéssel, hogy közalap járulékainak kivetésében, beszédese és beszállításában

jövőre nagyobb erélyt és pontosságot kell kifejtenie: 38 frt — krban állapítja meg.

13. szám. A külső somogyi egyházmegye hozzájárulás és támogatás végett megküldi következő határozát:

»13. sz. Tekintettel arra, hogy a lelkeszi javadalmak kiegészítéséről szóló törvény, a magyarországi reformált egyházak, egyházmegyék és kerületek országos autonómiáját az államsegély kiszolgáltatásánál is tiszteletben tartott jogokról eltérőleg sérelmesen érinti — : indítványoztatik, hogy határozza el a külsősomogyi egyházmegye közgyűlése, hogy megkeresi az összes magyarországi ev. ref. egyházmegyéket, miszerint hassanak oda, hogy az autonómiánkon ejtett sérelem törvényhozási úton kiigazíttassék és a lelkeszi dotatiók kiosztása az egyes egyházkerületek autonomikus hatáskörében, minden állami beavatkozástól menten intéztessék el. Ez indítványt a közgyűlés szavazat többséggel elfogadja s hozzájárulás és támogatás céljából az összes magyarországi egyházmegyékhez megküldeni határozza.

A közgyűlés a külsősomogyi egyházmegye határozatát magáévá teszi s pártolólág terjeszti fel az egyházkerületi közgyűléshez.

14. szám. Olvastatott az egyházmegye 52—1898. sz. határozatával, a közigazgatási pénztár mérlegének egyensúlyba hozása iránt, javaslatételre felhívott bizottság jelentése. E szerint javasoltatik, hogy más alap hiányában az egyházak gyűléstartási és látogatási járulékai 50%-al emeltesse; ezzel az egyensúly nem csak helyreállíttatik, hanem a közpénztár fedezhetni fogja a tanügyi bizottság ülésein megjelenő tagok fuvar és napi díjait is.

A közgyűlés a bizottság javaslatát elfogadja s az egyházak gyűléstartási és látogatási járulékát 50%-al felemeli.

15. szám. A közgyűlés néhai Tóth Sámuel elévülhetlen érdemű egyházkerületi ny. főjegyző elhunytáról esperes ur fölszólalásából:

fájdalmas részvéttel értesül s megbizsa esperest a Püspök urhoz intézendő részvét távirat elküldésével.

16. szám. Csák Máté és Miskolczy Árpád tanácsbírák, mint a f.-vásárhelyi lelkeszválasztás vezetésével elnökileg

megbizottak, beterjesztik jelentésöket, mely szerint a folyó évi ápril 3-án a f. vásárhelyi gyülekezet, az egyházi törvények megtartása mellett, meghívás útján Paulai Viktor nagyvárad-ujvárosi s. lelkészt, rendes lelkészül megválasztotta.

A közgyűlés a választás eredményét örvendetes tudomásul veszi, Paulai Viktort új állásában megerősíti s utasítja úgy őt, mint a választó egyházat, a szokásos változási díjaknak közpénztárba leendő befizetésére.

17. szám. Felvétel a nyüvedi lelkészválasztás vezetésével megbizott Csák Máté és Kiss Elek tanácsbírók jelentése, mely szerint Zagyva Gyula pelbárhidai lelkész, meghívás útján, a f. évi április hó 16-kán rendes lelkészszé megválasztatott. Kapcsolatban vannak a vonatkozó okmányok.

A közgyűlés a választás eredményét örvendetes tudomásul veszi s Zagyva Gyulát új állásában megerősíti s utasítja úgy őt, mint választó egyházat, a szokásos változási díjaknak közpénztárba leendő befizetésére. Esperes urat pedig megbizza, hogy amennyiben a választás napjától még a törvényszerű 14 nap nem telt el — ha különben felebbezés be nem adatik, annak idején a beleegyezést adja ki.

18a) szám. A boji egyháztanács engedélyt kér fiiskolája szüktantermének kibővítésére s mellékeli az itt felmerülő költségek előirányzatát.

A közgyűlés a kért engedélyt megadja s a teljesítendő munkáról az egyháztanács jelentését bevárja.

18b) szám. A kisszántói egyháztanács beterjeszti jelentését az egyházmegye 51—1898 sz. határozatára, melyszerint új iskolája 90—95 növendék befogadására alkalmas; és minthogy jelenleg az iskola kötelesek száma 70—75 között váltakozik, tanterem bővítés vagy második tanerő beállításának szüksége nem forog fenn.

Tudomásul szolgál.

19. szám. A h-k.-ujlaki egyháztanács az egyházmegye 51—1898. sz. határozatára jelenti, miszerint bár nagy szük-

ségét látja egy újabb iskola építésének s ahhoz másik tanerő beállításának s ezt igazolta is azzal, hogy 1893 tól 1895. végéig 300 forint fizetéssel egy kisegítő tanítót alkalmazott, — de most már szegénysége miatt nagyobb terhet magára nem vehet; sőt kényszerítő szükség esetén meglevő iskoláját is kénytelen lesz feladni.

A közgyűlés a jelentést sajnós tudomásul veszi s utasítja az egyház előjáróságát, hogy a mennyiben egyszerre nem lehet, fokozatosan igyekezzék alapot teremteni egy újabb tanterem építésére s második tanerő beállítására.

20. szám. A zsákai egyháztanács jelent az egyházmegye 51—1898. sz. határozatára, mely szerint tekintettel arra, hogy a már meglevő egyházi és iskolai terhek miatt, az egyházkötelékéből a közelmúltban 28 adófizető egyháztag lépett ki és a kilépések száma a 3-ik iskola építése s újabb tanerő beállítása folytán keletkező nagyobb mérvű adóztatások következtében, minden valószínűség szerint emelkedni fogna — az egyházmegye követelményének eleget nem tehet, sőt a kényszerítő szükség hatása alatt, kénytelen lesz meglevő iskoláit is feladni

A közgyűlés sajnós tudomásul veszi a kényszerhelyzetet; felhívja az egyházi előjáróságot, hogy fokozatosan igyekezzék alapot szerezni egy újabb tanterem építésére s egy harmadik tanerő beállítására.

21. szám. A püspöki hivatal különböző számok alatt tudomásul adja, hogy a b.-szent-mártoni vegyes, a nagykerek-i fi és leány, a pusztajlaki vegyes, borsi fi és leány, a mezőkeresztesi kisfi nagy és kisleány, a m.-teiki-i vegyes, a h.-k.-pályi-i vegyes, a b.-püspöki-i nagy és kisfi és nagyleány, szentjánosi fi és leány, a darvasi vegyes, a paptamási-i fi, furtai fi és leány, bihari nagyfi, nagyleány és vegyes, pusztatoldi vegyes iskolai tanítóknak illetve tanítónőknek az ötödéves korpótlékre az államsegély kiutaltatott és végre, hogy a siteri fi és leány, továbbá a nagy-szántói vegyes iskolák tanítóinak az első ötödéves korpótlék fejében az 1898. október - deczemberi és 1899. év január—augusztusi időszakra a megfelelő részösszeg szintén kiutaltatott.

A közgyűlés a püspöki leiratokat tudomásul veszi s felkéri esperest, hogy a korpótlékok felhasználásánál szükséges törvényszerű ellenőrzést gyakorolja. A siteri és nagyszántói egyházakat pedig utasítja, hogy a teljes korpótlék megnyerése végett, a további intézkedéseket, haladéktalanul tegyék meg.

22. szám. A pelbárthidai egyháztanács a közgyűlés 88—1898. sz. végzésére beterjeszti jelentését, mely szerint az államnak átadandó iskolájában, a vallástanításért lelkészének évi 40 frt tiszteletdíjat biztosít.

E felterjesztése kapcsán kéri egyuttal a közgyűlést, hogy a mennyiben a községi képviselői közgyűlés csatolt jegyzőkönyve szerint, az iskolát illetőleg Pelbárthida község lesz hivatalba első sorban megkötni a szerződést az állammal, — engedtesse meg neki, hogy az iskola épület átadására nézve a községgel egyezsége lépjen, illetve esperes ur bizassék meg azzal, hogy a szükséges utasításokat és meghatalmazást megadhassa, hogy eképen az átadandó iskola a jövő tanév kezdetével már működését megkezdhesse.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi. Esperes urat megbizja, hogy az egyház előjáróságának a községgel külön megkötendő szerződésre az engedélyt annak idején adja meg.

23. szám. Az élesdi egyház engedélyt kér arra, hogy fiiskoláját az államnak átadhassa a következő feltételek mellett: 1. Az egyház a meglevőkön kívül, még két törvényszerű tantermet építtet s ezeket, tehát összesen 4 tantermet és két tanítói lakást, a tulajdonjog fentartása mellett adja át az államnak. 2. Az egyház az iskolákért évi 300 forint bért kap. 3. Kiköti azt, hogy az állam által kinevezendő tanítók közül legalább kettő ev. ref. vallásu legyen, a kik külön díjazás mellett, a templomi ének tanítással, illetve a kántori teendők végzésével, esetleg a vallástanítással megbízhatók legyenek. 4. Kiköti azt is, hogy a jelenleg ott működő Nagy Imre tanító az állam által átvétessék. 5. Tantermek és tanítói lakások az 1899. évi szeptember hó 1-től számítva 15 év múlva, az egyházhasználatába visszavétnek, a mikor is az egyház az addig szabad rendelkezése alatt

tőkésítendő tanítói javadalmak segélyével ismét saját maga fogja berendezni iskoláit. 6. Az ujonnan építendő 2 tanterem építési költségei, az államtól nyerendő évi 300 frtból fognak fedeztetni, az egyháztagok csakis a kézi és írásnapszámok teljesítéséről gondoskodnak.

Mellékelve vannak a vonatkozó egyháztanácsi, egyház-községi közgyűlési, községi képviselői jegyzőkönyvek.

A közgyűlés a kényszerítő szükség hatása alatt megadja az engedélyt az élesdi egyháznak arra, hogy iskoláját ideiglenesen átadja s ezzel kapcsolatosan arra is, hogy két új tantervet építhessen. A teendő építkezések tervrajza s költség számítása, valamint a megkötendő szerződés annak idején bemutatótandó lesz. A tőkésítendő tanítói javadalmakról az egyház külön számadást fog vezetni s azt a szabályszerű egyházlátogatóságnak évenként be fogja mutatni.

24. szám. A Furtán évek óta tartó békételenségnek, — mely immár a felbomlás útjára látszik terelni az egyház-községet — megszüntetése végett:

A közgyűlés a helyszínére küldöttséget meneszt. E küldöttség, melynek tagjaiul Esperes, továbbá Kiss Elek és Csák Máté tanácsbírák jelöltetnek ki bölcs belátása szerint járva el — bizonyára meg fogja találni a helyes utat az ellentétek kiegyenlítésére.

A közgyűlés nem mulaszthatja el egyuttal keresztyéni szeretettel de komoly szigorúsággal is meginteni úgy az ellenséges mozgalom vezetőit, mint annak a szenvedélyek e harczában elvakított minden részeseit, hogy józan öntudatra ébredve, egyházi és polgári társadalmi állásuk obligatiójánál fogva is, távolítsák el lelkökből az egymás gyűlölésére indító sötét érzelmeket. Egymás iránti keresztyéni szeretettel, béketűrőssel legyenek. Gondolják meg, hogy ez áldatlan helyzet tovább fentartása, úgy az egyházi, mint a polgári község romlását idézi fel. Hivatásuk és kö-

telességük szerint tehát ne romlására, hanem erősítésére legyenek a közjónak. Emlékezzenek a szeretet evangelistájának intésére: »haragudjatok, de ne vétkezzetek, mindenek felett pedig szeressétek egymást!«

25. szám. A tanítói gyámintézet módosított alapszabályának felülvizsgálására az 57/1898. sz. egyhm végzéssel kiküldött bizottság jelentését beterjeszti.

Az alapszabály 15. §-a e) pontja, valamint a 19. §-hoz bizottság által javaslatba hozott: »vagy önálló pályára való lépésökig« szavak pótlásával elfogadásra ajánlott tanítói gyámintézeti szabályzat megerősítettén, a jegyzőkönyv melléklete gyanánt leendő kinyomatása elrendeltetik.

26. szám. Csák Máté és Kiss Elek egyhm. tanácsbírók, a kisjenői templom és toronyjavítás munkálata, valamint az erre szükséges fedezeti összeg megállapítása és kijelölése tárgyában a 85/1898. sz. egyházmegyei határozat értelmében jelentenek.

Mivel a küldöttségileg megállapított javítási munkálatokra nézve fedezetül kitüntetett összeget, a jelzett segély források alapján az egyházmegyei közgyűlés teljesen biztosítva nem látja: tehát részint ez okból, részint mert az ilyen nagyobb kiadással járó munkálatnál okvetlenül megkívántató intézkedések minden irányban megtéve nincsenek, — az építkezési engedélyt nem adhatja meg. De utasítja a kisjenői egyháztanácsot, hogy a halasztást nem tűrő javításokat illetőleg újabb költség-előirányzatát, az e célból rendelkezésre álló fedezeti összeg kitüntetésével, a következő egyházmegyei közgyűlésre jóváhagyás és megerősítés végett terjeszsze föl.

27. szám. A nagyváradi ev. ref. leány-internátus a »gyűjtőpénztár« 1898. évi megvizsgált számadását bemutatja.

Az intézetnek folytonos anyagi erősödéséről tanuskodó pénztári számadás örvendetes tudomásul szolgál s következő főbb

tételei jegyzőkönyvbe felvétetni és az egyház-kerületre felterjesztetni határoztatik.

I. B e v é t e l.

1. Pénztári maradvány 1897-ről	5	frt	59	kr.
2. Takarékbetét	2095	»	72	»
3. Évjáradékos ajánlatból	424	»	67	»
4. Adomány és kamatból	3756	»	96	»
5. Ideiglenes kölcsönből	143	»	46	»

Összesen . 6426 frt 40 kr.

II. K i a d á s.

1. Takarékbetét	4786	frt	92	kr.
2. Tüzifa	58	»	36	»
3. Intézeti újabb beruházás	546	»	45	»
4. Építkezés és épület fentartás	1104	»	87	»
5. Nyomtatvány és posta	9	»	80	»

Összesen . 6426 frt 40 kr.

28. szám. Ritoók Zsigmond egyházmegyei gondnok, a nagyváradai ev. ref. leányinternátus továbbfejlesztése, még pedig ennek egy tanítónőképző intézettel kapcsolatba hozatala tárgyában a következő indítványt terjeszti be:

Nagytiszteletű s Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

A nagyváradai ev. ref. leánynevelő intézet internátusa, a növendékek befogadására készen, felszerelve van, ebben a folyó iskolai évben már 25 növendék nyert elhelyezést, de jelentékenyen több növendék elhelyezésére is alkalmas. Az épület építési és felszerelési költségei teljesen fedezve vannak, sőt a tovább fejlesztés céljaira mintegy 5000 frtnyi tőkével is rendelkezhetünk. Az intézet továbbfejlesztésre vár.

Az intézetet két irányban lehetne fejleszteni, *vagy felsőbb leányiskolát szervezni*, — mely iskolát leginkább intelligens hitfeleinknek azok a leányai látogatnák, a kik nem valamely szakpályára készülnek, hanem az elemi iskolánál magasabb foku képzettséget keresnek, — *vagy az internátussal kapcsolatban tanítónőképző intézetet lehetne felállítani*, — mely a magasabb foku képzés mellett, gyakorlati célt is hivatva volna szolgálni. Mind a két intézményt lehet célul kitűzni,

mint ez a debreczeni és szatmári leánynevelő intézeteknél történt, de úgy vélem, hogy tekintve anyagi erőink csekélységét, csak egymás után.

Véleményem szerint arra kellene törekednünk, hogy először is tanítónőket képző intézetet állítsunk fel:

mert a tanítónőképző intézet kevesebb tőkebefektetéssel és kevesebb évi fentartási költséggel, tehát könnyebben létesíthető, mint a felső leányiskola; továbbá:

mert a felsőbb leányiskola felállításához, épen a költséges kiállítás és terhes fentartás miatt aránylag igen hosszú idő múlva lehet reményünk, a tanítónőképző intézet pedig sürgős, égetően sürgős szükség, ha tehát arra várunk, hogy a tanítónőképző intézetet, sorrendben a felső leányiskola után létesítsük, akkor a tanítónőképző felállításához, több évtizeden át nem lehet reményünk, — sorrendben a tanítónőképző intézet mellett szól az az indító ok:

hogy az a leány gyermek, a ki a tanítónőképző intézet növendéke akar lenni, a Nagyvárad város által fentartott községi polg leányiskolában az előképzést megnyerheti, tehát a tanítónőképző intézethez nem okvetlenül szükséges, hogy előbb felsőbb leányiskolát szervezzünk.

Végre nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a tanítónőképző intézet a nőknek nemükhöz és hajlamukhoz méltó életpályán, tisztességes fenntartáshoz nyújt módot s hogy a tanítói állások betöltése melyben a munkaerők hiánya évről-évre inkább mutatkozik, — jövőben csak akkor lesz elérhető, ha tanítónők nagy számban fognak alkalmaztatni.

Itt csak arra a sürgős szükségességre kívánok némileg kiterjeszkedni s reámutatni, a mely az ev. ref. tanítónőképző intézetek felállítását követeli.

Tudjuk, hogy ez idő szerint az egész hazában egyetlen ev. ref. tanítónőképző sincs, csak kezdeményezés van téve Debreczenben és Szatmárt. Az ev. ref. tanítónő növendékek egy része róm. kath., más része állami tanítónőképzőben képeztetik, de protestáns szellemű nevelést és irányzatot a növendékek sem egyik sem másik intézetben nem nyernek, sőt a róm. kath. intézetekben a protestántizmus szellemével merőben ellenkező irányt sajátítanak el. Természetes, hogy az így nevelt tanítónők, protestáns szellemet a mi iskoláinkba

sem vihetnek be, pedig mennyire szükségünk volna erre, mutatják épen az egyházból való kilépések és kitérések s a jegyesek közt a születendő gyermekek vallásos nevelése iránt a ref. egyház hátrányára kötött szerződések száma s az a tény, hogy a kilépettek és kitértek számában a nagyobb rész nő s hogy a ref. nők kevesebb ellentállást tanusítanak az egyházuk hátrányára kötött szerződések elfogadásánál mint p. o. a róm. kath. nők. Meg kell tehát akadályoznunk és sietnünk kell megakadályozni, hogy ev. ref. iskoláinkba a protestáns szellemmel ellenkező irányzat, vagy vallási közöny a nem protestáns intézetekben nevelt tanítónők és tanítók által bevezetessék, a mi a felbomlás csiráját hordaná magában.

Figyelembe veendő továbbá, hogy már most sincs megfelelő számú férfi tanító, már most is ezerekre megy az egész államban, de egyházunkban is százakra a hiány, a fitanító képezdek növendékeinek száma pedig nem csak nem növekedik, hanem csökken, tehát jövőben még kevesebb lesz a férfitanító s kétségtelen előttem, hogy a tanítói állások csak úgy lesznek betölthetők, ha nagyszámban nevelünk tanítónőket. Nem egy-két, hanem számos tanítónőképző intézetre lesz szükségünk, ha azt akarjuk, hogy iskoláinkat megfelelő tanerőkkel ellássuk s a kiválasztás lehetőségét is biztosítsuk. A róm. kath.-nál már most is több a tanítónő-növendékek száma, mint a finövendékek-é.

Indítványozom tehát: mondja ki az egyházmegyei közgyűlés, hogy a Nagyváradon felállított ev. ref. leánynevelő intézet internátusához első sorban tanítónőképző intézetet kíván szervezni, ezt a szándékát jóváhagyás végett az egyházkerületi közgyűlésre bejelenti s arra az egyházkerület jóváhagyását kéri s erről a nagyszalontai és érmelléki egyházmegyéket is értesíti s őket a határozathoz való hozzájárulás végett megkeresi, egyszersmid a további teendők felett való tanácskozásra és intézkedésre a szalontai és érmelléki egyházmegyékkel közös bizottságot alakít, abba a maga részéről a tagokat megválasztja s a szalontai és érmelléki egyházmegyéket megkeresi, hogy a maguk részéről a bizottságba tagokat választani s őket az együttes további működésre utasítani sziveskedjenek. Az esperes urat pedig felkéri, hogyha

a társegyházmegyék a bizottsági tagokat megválasztják, a bizottságot az alakuló ülésre hívja össze.

Mély tisztelettel vagyok, a nagytiszteletű és tekintetes közgyűlésnek

Nagyváradon, 1899. ápril 4-én

alázatos szolgája

Ritoók Zsigmond.

Minthogy a beterjesztett indítvány, nem pusztán egy helyi intézmény tovább fejlesztését, hanem ezzel a nagy horderővel bíró felekezeti nőnevelés ügyének előmozdítását és ezen az uton egyházi életünk terén számos olyan jelenségek és bajok megorvoslását célozza, a melyek egyházunk jövő sorsa iránt nem minden ok nélkül a legkomolyabb aggodalommal töltenek el, — az egyházmegyei közgyűlés az indítványt hálás köszönettel elfogadván s egész terjedelmében jegyzőkönyvébe felvevén, kimondja:

hogy a Nagyváradon felállított ev. ref. leánynevelő intézet internátusához első sorban tanítónőképző intézetet szervez, szándékát jóváhagyás végett az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti, a nagyszalontai és érmelléki egyházmegyéket az ehhez való hozzájárulás céljából megkeresvén felhívja, hogy a további teendők felett való tanácskozásra és intézkedésre saját kebeléből megbizottakat választván, azokat a további együttes működésre utasítani sziveskedjenek. A maga részéről Szabó Károly, Ritoók Zsigmond, Kiss Elek, Hegyesi Márton, K. Nagy Sándor, Miskolczy Árpád, Dr. Miskolczy Ferencz, Dr. Várady Zsigmond, Csillag Lajos, Bíró János, Szemes László, Nádudvari Lajos, Csák Máté, Zsigmond Ferencz, Sulyok István, Lévai Mihály, Szigeti Elek, Konrád Géza, Fráter Imre táblabíró, Dr. Fráter Imre orvos, Harmathy Károly, Némethy Károly, Füredi László, Szemes Imre,

Perjési Mihály és Bary Józsefet e bizottság tagjaiul megválasztván, az esperest felkéri, hogy annak idején a társegyházmegyék hasonló bizottságaival együtt az alakuló ülést összehívni méltóztassék.

29. szám. Karácsony Imre körözs-nagy-révi misszióköri lelkész az 1898. július 1899. ápril 1-ig terjedő időről szokott jelentését beterjeszti.

Az egyházmegyétől nyert utasításoknak általánosságban megfelelő és a misszióköri lelkész működését részletesen feltüntető jelentés tudomásul szolgál. A jelentés kapcsán a körözs-nagy-révi állami iskolában a vallásoktatás nehezítése miatt emelt panasz folytán Bihar-vármegye kir. Tanfelügyelősége felkérletik, hogy az illető iskolai igazgatóságot a vallás erkölcsi nevelés nagy fontosságára tekintettel, megfelelőbb tanóra beosztására utasítani méltóztassék, — jövőre nézve eltiltván, hogy a más tárgyakra beállított pótórák a vallásoktatás hátrányára történjenek.

A mi pedig a misszióköri lelkésznek a fizetés kiegészítés tárgyában benyújtott kérvényét illeti, — a mennyiben a törvényben világosan engedélyezett leütések után a 925 frtra értékelt, de 200 frt fuvardij levonásával 725 frt fizetésmaradvány alapján a kiegészítés iránti jogigénye kétségtelen: az Egyházkerület útján a főtitzt. Konventhez pártolással ismételtén fölterjeszti.

30. szám. Ritoók Zsigmond egyházmegyei gondnok, az egyházmegye területén működő misszióköri lelkészek eljárására és az esperesi ellenőrzés gyakorlására nézve egy szabályzat megalkotását javasolja.

Az egyházmegyei közgyűlés, bár a főtitzt. Konvent úgy a misszióköri lelkészek működését, valamint az esperesi ellenőrzést és felügyeletet illetőleg a maga utasításában intézkedik, — anélkül, hogy a felettes egyházi hatóság utasításait a legtávolabbról is érinteni

akarná: helyénvalónak és indokoltnak találja, ha a nagy cél érdekében, a maga részéről is mindazt megteszi, melylyel a missziói gondozás intensitását minél nagyobb mértékben előmozdithatja. Ugyanazért a beterjesztett javaslatot elfogadván, az esperes elnöklete alatt Ritoók Zsigmond, Sulyok István, Karácsony Imre és Konrád Géza tagokból bizottságot alkot, azzal a meghagyással, hogy a javaslatban felvett irányelvek, valamint az egyházmegye közgyűlése e tárgyban hozott intézkedéseinek figyelembe vételével a célzott szabályzatot megalkotván, azt a következő egyházmegyei közgyűlésnek mutassa be.

31. szám. Ritoók Zsigmond egyházmegyei gondnok a Nagytótfalu környékén mintegy 15 községben elszórtan élő 400 ref. lélek részére, az egyházmegye régebbi határozatahoz képest, egy körlelkésség felállítását indítványozza.

Az egyházmegyei közgyűlés teljesen áthatva levén attól a gondolattól, hogy ugy felekezeti, mint nemzetiségi érdekek a románság részéről mindegyre jobban veszélyeztetett vidék megvédelmzését sürögösen követelik; hogy tehát ez a több száz lélek egyházunk és hazánkra nézve végképen el ne vesszen, miként ezelőtt már annyi ezren: míg egyfelől a megmentés nagy munkájában a legmesszebbmenő áldozat meghozására késznek nyilatkozik, addig másfelől az egyházkerület útján a főtiszt. Konventet tiszteletteljesen megkeresi és kéri, hogy egy körlelkésszi állomás szervezhetése végett legalább 400 frt állandó évi segélyt, — melyet a rendelkezésére álló forrásból 800 frtra készséggel kiegészíteni fog, — biztosítani méltóztassék.

S arra a körülményre tekintettel, hogy a lessi anyaegyház központtal tervbe vett és segélyezés végett már előjegyzett lessi missziókörben beköltözések folytán a kitüntetett 580 lélekszám jelentékenyen emelkedett:

az egyházmegyei közgyűlés a főtszt. Konvent becses figyelmét ismételten felhívni nem késik, hogy a hasonlóan fenyegetett ponton, a missziói intensív gondozás előmozdítását, a kérelmezett évi segély folyósításával mielőbb lehetővé tenni kegyeskedjék.

32. szám. Az egyházkerületi közgyűlés a lelkészi árvaház létesítése tárgyában az egyházmegyét vélemény nyilvánításra felhívja.

Egyházmegyei közgyűlésünk bármennyire át van hatva egy lelkészi árvaház létesítésének eszméjétől: de annak megvalósítását az anyagi erő csekélysége miatt ezuttal szintén kivihetetlennek tekinti. Azért az egyházkerületi bizottság idevonatkozó munkálatában kifejezett elvek elfogadásával, hozzájárul ahhoz, hogy fi- és nő lelkész árvák olyan középiskolák és leány nevelőintézetekben helyeztessenek el, melyek internátussal állanak kapcsolatban. Kötelezvén magát, hogy a rendelkezésre álló alapokból 2—3 növendék ellátási díját az országos és egyházmegyei lelkészi gyámintézetből nyerendő gyámdíjak kiegészítésével biztosítani kész leend

33. szám. Az egyetemes lelkész-értekezlet a lelkészi gyámintézet járulékának a fizetés 1°/_o-kában megállapítását megerősítés végett bejelenti.

A lelkészi értekezlet bejelentett határozata jóváhagyatván, megerősítettik.

34. szám. Az egyetemes lelkészi értekezlet az államsegély útján kiegészített lelkészi javadalmaknál az emelkedési összeg 50°/_o-kának a gyámintézeti szabályzat értelmében, a gyámpénztárba leendő beszolgáltatását, valamint az évi járulékok megállapításánál figyelembe vételét kimondani kéri.

Az egyetemes lelkészi értekezletnek a gyámintézeti szabályzatra alapított kérelméhez képest az egyházmegyei közgyűlés a nyerendő állami fizetésekiegészítés 50°/_o-kának az első évben lelkészi gyámintézeti pénztárba beszol-

gáltatását, úgy szintén az utána esedékes évi járulékkal megterhelését határozatilag kimondja.

35. szám. Az egyetemes lelkészi értekezlet a lelkészi és tanítói javadalmak községi adómentességét megállapító 967/1898. sz. közigazgatási bírósági döntvénynek jegyzőkönyvbe föl vételét és a presbyteriumok figyelmébe ajánlását kéri.

A hivatolt közigazgatási bírósági döntvénynek tudomásul és figyelembe tartás céljából egész terjedelmében jegyzőkönyvbe felvétele elhatároztatik.

» *Közigazgatási bírósági döntvény: 967/898. k. sz.* A lelkészi községi pótdó mentessége nem tulajdon kérdésén, hanem azon fordul meg, hogy a javadalmat a lelkész az illető egyházközségben viselt lelkészi hivatala után élvezte. Az a körülmény, hogy a lelkészi javadalmi ingatlanokra eső állami adók fizetését az egyház magára vállalta, a lelkészi javadalmi ingatlanok községi pótdó mentességét meg nem szünteti.«

36. szám. Az egyetemes lelkészi értekezlet a berettyóvölgyi körben halálozás folytán megüresedett köri iskolalátogató tisztségre: Zagyva Gyula nyüvedi lelkészt és Matólcsey Imre bihari községi jegyzőt javaslatba hozza

A lelkészi értekezlet ajánlata folytán Zagyva Gyula nyüvedi lelkész és Matólcsey Imre biharközségi jegyző berettyóvölgyi köri iskolalátogatókul megválasztatván, erről jegyzőkönyvi kivonaton értesíttetnek.

37. szám. A csökmői egyház a 69/1898. sz. egyházmegyei meghagyás szerint, felekezeti iskolájának községivétéle tárgyában kelt »átadási szerződés«-t, valamint az ének- és vallás-tanítás ügyében tett intézkedéseit, a presbyteri és egyházközségi végzések kapcsán jóváhagyás és megerősítés végett fölterjeszti.

Az egyházmegyei közgyűlés a felterjesztett »átadási szerződést« azzal az utasítással adja vissza a csökmői egyháznak, hogy mindazok a biztosítékok, melyek a felekezeti is-

kolának a jövőben netalán leendő visszaállításával szoros kapcsolatban állanak, — a szerződésben minden félreértést kizárólag, világos kifejezésre juttassanak. Mondassék ki mindenekelőtt, hogy egy évi előzetes felmondással felekezeti iskolájának visszaállítására az egyháznak joga leend; tétessék továbbá intézkedés arra nézve, hogy az egyház tulajdonát képező telkeken, a polgári község által időközileg emelt épületek megváltása, minő föltételek mellett lesz eszközölhető; a községi iskola rendelkezésére bocsátandó iskolai felszerelések és butorok, annak idején szintén leltár szerint visszaadandók és végül az egyház kötelezze magát arra, hogy a felekezeti iskola visszaállítása esetében, a községi iskola tanítóit, — ha azok ev. reform. vallásuak, — átveszi és megtartja.

A mi pedig a csökmői egyháznak az ének- és vallás-oktatás ellátására vonatkozó intézkedéseit illeti: tudomásul vétetvén, megerősíttetnek: s egyben a presbyterium utasíttatik, hogy a szervezett vallástanító állomás fizetés levelét a szokott 3 példányban szabályszerűen kiállítani s további eljárás céljából az esperesi hivatalhoz eljuttatni igyekezzék; végül a vallástanítói állás betöltésére nézve, a szükséges lépéseket tegye meg.

38. szám. Kocsis József lelkész gyámintézeti pénztáros, Karácsony Imre lelkész gyámintézeti tartozásáról, a 70—1898. sz. egyházmegyei végzés szerint jelent.

A jelentés semmi alapot nem nyújtván arra nézve, vajjon a tartozásból leengedésért folyamodó lelkész kérelme indokoltan történik-e? — azért azzal a meghagyással adatik vissza gyámintézeti pénztárosnak, hogy Karácsony Imre gyámintézeti tartozásának eredetéről, az eddig eszközölt törlesztésekről és a még fennálló követelésről részletes jelentését a legközelebbi gyűlésre terjeszse be.

39. szám. Ungvári Gyula váncsodi és Bethlendi Sándor tamásdai lelkészek állomásaiknak a f. évi október hó 1-én leendő megcserélhetésére engedélyt kérnek.

A mennyiben az érdekelt egyházak, a becsatolt egyháztanácsi végzés szerint, az ekképen eszközözlendő változást elfogadták: az egyházmegyei közgyűlés a kért engedélyt megadja, úgy a váncsodi egyházat, mint Bethlendi Sándor lelkészt, a szokásos bekebelezési díj megfizetésére utasítván. Miről érdekeltek és közpénztáros jegyzőkönyvileg értesíttetnek.

40. szám. A b. püspöki-i egyház a konfirmácziónak pünköstöt megelőző vasárnapon tartására engedélyt kér.

Az egyházmegyei közgyűlés a 66/1896. sz. a. hozott végzését az egyházakra nézve továbbra is kötelezőleg fenntartani kívánván, a b.-püspöki-i egyháznak, az újabb gyakorlattól való eltérést nem engedélyezi.

41. szám. Felolvastatott az örvéni egyház kérvénye 558 □ öl földjének eladhatása iránt.

A közgyűlés az örvéni egyháztanács és egyházközség egyhangulag hozott azon határozatát, hogy az ezelőtt 18 évvel egy telekkel együtt 25 frtért vett 558 □ öl ház után járó külső föld, 50 forintért eladattassék, jóváhagyja, azon világos kijelentés mellett, hogy a vételár mint törzsvagyron kezeltessek.

Felsőbb jóváhagyás végett az iratok, az egyházkerületi közgyűléshez felterjesztetnek.

42. szám. Olvastatott a darvasi egyház kérvénye, melyben úgy az egyháztanács, mint az egyházközségi közgyűlés által elfogadott új egyházi adókulcsnak megerősítése kéretik.

Az egyházmegyei közgyűlés az új adókulcsot jóváhagyja és a további jóváhagyás kinyerése végett az iratokat az egyházkerülethez felterjeszteni határozza.

43. szám. Olvastatott a darvasi egyház kérvénye, melyben templomának és tornyának kijavítása céljából, a harang

alapítványi pénztárából 100 azaz egyszáz forintnak felhasználhatását kéri.

Miután a darvasi egyház harang-alapja ez idő szerint 731 frt 64 krt tesz ki és előre láthatólag hosszú időre igénybe veendő nem lesz, a közgyűlés egyszáz forintnak a templom és torony kijavítására való igénybevételét a harang-alapból engedélyezi, azon feltétel mellett hogy a kérdéses alapból igénybe vehető mindaddig semmi sem leend, míg az alap kamataiból a jelenlegi összeg 731 frt 64 kr. ismét elérve nem lesz.

44. szám. A fugyi-i egyház kéri, hogy miután felekezeti iskolája, állami iskolává lett átalakítva, lelkészi díjleveléből az énekvezéri díj töröltessék és az énekvezéri díj külön megállapíttassék, illetve hogy az egyháztanács és egyházközség azon határozata, hogy a lelkészi díjlevél érintetlenül hagyatván, lelkész fizetéséből az énekvezér díjazására évi 60 frtot adjon, jóváhagyassék.

A közgyűlés a fugyi-i egyháztanács és egyházközség azon határozatát, hogy a lelkész az énekvezér díjazásául évi 60 frtot fizessen jóváhagyja, világosan kijelentvén, hogy a stóla illetmény jövedelem szintén az énekvezért illetendi.

45. szám. A mezőkeresztesi egyháztanács, nagyfitanítója díjlevelének kiigazítását kéri.

A mezőkeresztesi nagyfitanító díjlevele 1897 évben akként állíttatott ki, hogy a kisfiiskolába járó növendékek tandija helyett, mely a kisfitanító díjlevelébe tétetett át, a nagyfitanító által ezen tandijért kárpótlásul nyert 65 frt, a nagyfitanító 116 frt 75 kr. készpénzfizetéséhez csatoltatott és egy összegben 181 frt 75 krral tüntettetett ki. Bár az, hogy a 65 frt a készpénz fizetéshez hozzáadatott és azzal egy összegben lett kitüntetve, számszerinti különbséget nem okoz, mégis a nyugdíj megállapításánál különbséget eredményez, a mennyiben a jelenlegi díjlevél mellett,

csupán 97 frt 87 kr. számíttatnék be, a nyugdíjba beszámítható fizetés gyanánt, holott ha a tandíjmegváltás czimén kárpótlásul nyert 65 frt tanítói fizetés külön tüntettetik ki: a nyugdíj alapjául az egész tanítói fizetés fog beszámíttatni.

Miután a díjlevél összege az elkülönítés által nem változik, a közgyűlés az egyháztanács határozatát jóváhagyja, mivel pedig M.-Keresztes község, az ismétlő iskolába járó növendékek tanításáért az évi 40 frt járandóságot 50 frtra emelte fel, az ezen értelembe 3 példányban kiállított díjlevelet további jóváhagyás végett, az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni határozza.

46. szám. Olvastatott a nagyszántó egyháztanács határozata, a lelkészi díjlevél 4-ik pontjában beirt lelkészi fizetést képező 4 öl tűzifa természetbeni kiadása helyett, 5 évi időtartamra, annak évi 48 frt készpénzzeli megváltása tárgyában.

Az egyháztanács határozata jóváhagyatik és az egyházkerületre felterjesztetik.

47. szám. A váncsodi egyháztanács kérelme, a váncsodi egyház takarékmagtárából 100 azaz egyszáz forint értékű gabonának eladhatása iránt.

Az egyházmegyei közgyűlés megengedi, hogy az egyház takarékmagtárából, a váncsodi leányiskola udvarán épült öl költségének fedezésére, 100 forint értékű gabona eladathassék.

48. szám. A pósalakai egyháztanács kérelme iskolájának eladhatása és egy új iskola építése tárgyában.

A lelkész utasíttatik, hogy az eladás tárgyában egyháztanácsi és egyházközségi gyűlést tartson, szabályszerű határozatot hozasson és azt az egyházmegyéhez terjeszsze be.

A mi pedig az új iskola építését illeti, arra nézve rendszeres tervet és költségvetést terjeszsen elő.

Esperes ezen kérvény kiadása mellett

felhivatik, hogy a vizitáció alkalmával, az eladandó iskolát és az új iskola céljaira megveendő telket szemlélje meg és azok becsértékéről győződjék meg.

49. szám. Csepelyi Menyhért volt f.-vásárhelyi, jelenleg szatmármegyei mándi lelkész kérvénye lelkészgyámoldai 75% járulékának kiadása, — F.-Vásárhelyen tett beruházásainak megtérítése és több rendbeli segélyben részesítése tárgyában.

A közgyűlés Csepelyi Menyhértnak a lelkészgyámoldai alapra f.-vásárhelyi lelkész korábban befizetett összegből 75%-nak kiadását elrendeli.

Az általa tett beruházások megtérítése iránti kérelmével az illetékes egyháztanácshoz utasítja; a különmemű segélyekben való részesítésére nézve pedig kijelenti, hogy miután azok csakis a f.-vásárhelyi lelkész részére adatnak, abban csakis a f.-vásárhelyi lelkész részesíthető.

50. szám. A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére a tanácsbírói kar Nagyváradon lakó tagjai kéretnek fel.

Az 1—25. számig s az 50-ik számot jegyzette Zsigmond Ferencz.

A 25—41. számig jegyzette Sulyok István.

A 41—49. számig jegyzette Dr. Miskolczy Ferencz.

A bihari ev. ref. egyházmegye 1899. ápril hó 20-ikán
tartott

közigazgatási bírósági ülésének jegyzőkönyve.

A bíróság következőleg alakult meg:

Szabó Károly egyházi és Ritoók Zsigmond világi elnök,
Biró János, Csillag Lajos, Szemes László, Nádudvari Lajos,
Csák Máté egyházi-, Kiss Elek, Hegyesi Márton, Miskolczy
Árpád, K. Nagy Sándor világi tanácsbírók, Miskolczy Fe-
rencz jegyző.

I. T Á R G Y.

Doma Gyula volt fugyi-i, jelenleg p.-ujlaki lelkész kö-
vetelése utódján Borsos István jelenlegi fugyi-i ev. ref. lelkészen,
a fugyi-i lelkészi földek trágyáztatásáért, irtásáért és a
kaszálló tisztításáért, 98 frt visszatérítése iránt.

Előadó Kiss Elek tanácsbíró kijelenti, hogy felek ezen
ügy tárgyalására szabályszerűen megidézve lettek és meg is
jelentek. Ismerteti ezen ügyet, mely oda concludál, hogy
Doma Gyula fugyi-i lelkészkorában az 1896 97. és 1898.
években a 16 holdat tevő lelkészi földekre évenként 60
szekér és így 180 szekér trágyát vitetett, a szántóföldeken
nőtt tövisbokrokat pénzért kiirtatta és a 3 holdat tevő
kaszálló földet a fűzfáktól kitisztította, ezen befektetéseinek
melyeknek hasznát jelenlegi utódja veszi, recompensatiójaként
követeli utódján a követelésbe tett 98 forintot.

Borsos István jelenlegi fugyi-i lelkész kijelenti, hogy a
kérdéses mennyiségű trágyának kihordatása igazolva nincs,
de ha igazolva volna is, szakértői megállapítás tárgyát
képezné az, hogy vajjon az ezelőtt évekkel kihordott trágya,

a fugyi-i földek természetét tekintetbe véve, fokozza-e már a mai nap a lelkeszi földek termő erejét!?

A kiírtott tövis és fűzfákat elődje részint tűzre felhasználta, részint eladta, tehát ezekért kártalanítást nyert és így nem hajlandó a követelésbe tett 98 forintnak megfizetésére.

Előadó jelen ügyben a választott bíróságot hozza javaslatba, a mely szerint mindenik félnek joga van egy bírót felkérni, az egyházmegye közigazgatási bírósága pedig egy elnök bírót kinevez, a mely bíróság hivatva lesz, minden további felebbezés kizárásával ezen ügyben dönten.

Felek meghallgatása után a bíróság következőleg

V é g z e t t :

Felek felhivattak, hogy választott bírójukat espereshez, a mai naptól számított 8 nap alatt jelentsék be, esperes pedig a választott bíróság elnökségével megbizatik.

II. T Á R G Y.

Elnöklő gondnok kijelenti, hogy özvegy Makra Mihályné darvasi lakos, egyházi adóügyi felebbezése két leányára nézve az 1898-ban kivetett fél egyházi adó leirása iránt, fog tárgyalatni.

Előadó Miskolczy Árpád tanácsbíró, felek megidőzésének constatálása után az ügyet ismerteti, mely szerint a felebbezésnek vett kérvény az egyházi törvényekben megszabott időn túl lett beadva.

Darvasi lelkes meghallgatása után, felebbező meg nem jelenvén a következő

V é g z é s t

hozta :

A bíróság a felebbezésnek vett kérvényt visszautasítja.

M e r t :

az egyházi törvények szerint a határidőn túl beadott felebbezések, az ügy érdemébe való bocsátkozás nélkül hivatalból visszautasítandók!

Jelen ügyben pedig az egyházi törvények 251. §-a világosan kimondja, hogy a ki az egyházi adókivetést magára nézve sérelmesnek tartja, annak megváltoztatásáért, az értesítéstől számított 8 nap alatt, az első fokban illetékes presbyteriumhoz felebbezhet. Jelen ügyben pedig a felebbezés, az adókönyvecske kézbesítésétől számított majdnem egy félév után adatván be: az elutasítandó volt.

A bihari ev. ref. egyházmegye 1899. évi ápril hó 20-án
Nagyváradon tartott

fegyelmi bírósági ülésének jegyzőkönyve.

Az egyházmegyei fegyelmi bíróság Szabó Károly esperes és Ritoók Zsigmond gondnok elnöklete alatt: Biró János, Csillag Lajos, Nádudvari Lajos, Szemes László, Csák Máté egyházi-, Kiss Elek, Hegyesi Márton, Miskolczy Árpád, K. Nagy Sándor világi tanácsbírókból lett megalakítva. Jegyző: Miskolczy Ferencz.

I. T Á R G Y.

Egyházkerületi bírósági ítéletek a furtai presbyter választási és Kovács János furtai ev. ref. lelkész fegyelmi ügyében.

Tudomásul vétettek és miután már közölve lettek, további intézkedésnek szüksége nem forog fenn.

II. T Á R G Y.

Szegő Lajos furtai tanító ellen beadott fegyelmi panaszt panaszos Kovács János furtai ev. ref. lelkész visszavonja Tudomásul vétetett.

III. T Á R G Y.

P. Juhász József furtai lakos felebbezése, a furtai ev. ref. egyházközség folyó évi ápril 4-ikén hozott és őt presbyteri állásától megfosztó ítélet ellen.

Hegyesi Márton előadó az ügyet terjedelmesen ismertetvén, kijelenti hogy ezen áldatlan ügy, a furtai lelkész és egyes hivei között már régi keletű és az, az 1892. év óta már folyton észlelhető, nyílt kifejezésre azonban, a múlt évi szeptember havában tartott egyházmegyei közgyűlésen került, a midőn Basa Péter és társai furtai lakosok, Kovács János furtai lelkész ellen fegyelmi panaszszal léptek fel, az egyházmegyei bíróság előtt.

Ezen fegyelmi ügy, az illetékes fórumokat megjárván, végbefejezést nyert az egyházkerületi bíróságnak panaszolt lelkészt teljesen felmentő ítéletével, minthogy azonban Kovács János lelkész, az őt teljesen felmentő ítélettel meg nem elégedvén, az őt bepanaszoltak ellen a kir. büntető törvényszéknél, hamis vád és rágalmazás miatt bűnügyi feljelentést tett, az ellentétek még jobban kiélesedtek.

Ily viszonyok közt hozta meg a furtai ev. ref. egyház-község fegyelmi bírósága P. Juhász József presbyter ellen az egyházi hivatali állásának elvesztésére szóló határozatot, különösen azért, mivel a felsőbb egyházi hatóságok által már elbírált súlyos vádak és rágalmakat ismétlő kérvényt hordozta és aláírta, a kitérés mozgalomnak intézője volt!

Miután az ülésre meghívott panaszos, valamint panaszolt presbyterium képviselőiben gondnok nyilatkozataikat megtették, az egyházmegyei fegyelmi bíróság következőleg

V é g z e t t :

A furtai ev. ref. egyháztanács folyó évi ápril hó 4-én hozott fegyelmi ítélete, mely szerint P. Juhász József furtai ev. ref. presbyter presbyteri állásától megfosztatott, az egyházi törvények 310. §. a) pontja alapján megsemmisítettik.

Kimondja az egyházmegye fegyelmi bírósága, hogy ez ügyben bíró kiküldésnek van helye.

I n d o k o k :

Megsemmisítendő volt az egyháztanács fegyelmi bírósági ítélet, mivel a bíróság megalakításánál az egyházi törvények 310. §. a) és e) pontjai figyelmen kívül hagyattak. Ugyanis a fegyelmi bíróság elnökeként működött lelkész, nem különben

a bíróság tagjaiként működött presbyterek ez ügyben érdekeltek, mivel az espereshez beadott panaszt, kettő kivételével, a presbyterek mind aláírták és így hivatalvesztésre ítelt P. Juhász József ügyében érdekeltek.

Minthogy pedig a furtai ev. ref. egyház presbyteriumának tagjai oly számban vannak érdekelve, hogy a rendes fegyelmi bíróság törvényszerűleg meg nem alakítható, így ezen ügyben bíró kiküldésnek van helye.

Ezen végzés felek részére kiadatni rendeltetik.

Betűrendes tárgymutató

az 1899. évi április 20-án tartott egyházmegyei közgyűlés jegyző-
könyvéhez.

	Szám.
Államsegélyt nyert egyházak tanítói ötöd pótlékra 1898. szeptember 15-óta	21
Államsegélylyel kiegészítendő lelkészi fizetések növekedése után a szabályszerű 50 % és évi járulék fizetendő . . .	34
Bélteki Géza nyüvedi elhalt lelkész emléke megörökítettik	6
Bethlendi Sándor lelkészi állás cseréje Ungvári Gyula vándor- esodi lelkészszel jóváhagyatik	39
Bojti egyház szűk fiiskolája kibővítésére bejelentett terve elfogadtatik	18a)
Csepelyi Menyhért volt f.-vásárhelyi lelkésznek 75 % befizetett járuléka a lelkészgyámoldából kiadatik, beruházása meg- térítése iránti kérelmével az illető egyháztanácsához uta- sítottatik	49
✓ Csökmő egyháznak iskolái községiékké átadásához és vallás- tanításra utasítások adatnak	37
Darvasi egyház új adókulcsa jóváhagyatik s az egyh. kerü- letre felterjesztetik	42
Darvasi egyház harangalapjából visszatérítés mellett 100 frtot elkölthet	43
Élesdi egyház fiiskoláját az államnak szerződés mellett átad- hatja, építési tervét mutassa be	23
Egyházmegyei számadások 1898-ról jóváhagyatnak . . .	7
Egyházmegyei országos lelkészi gyámintézeti bizottság jelen- tése jóváhagyatik	10
Egyházmegyei országos közalap bizottság jelentése alapján esperes a számadás terhe alól felmentetik	11

Egyházmegyei országos közalap-bizottság jelentése alapján az 1899. évi járulékok megerősíttetnek	12
Egyházmegyei könyvtárnok választásra a szavazás elrendeltetik	9
Esperes jelentése 1898. szept. 15-től 1899. ápr. 20-ig . . .	4
Esperes a pósalakai iskola ügyben helyszini szemlével megbizatik	48
Esperes misszióköri lelkészeknek készítendő szabályzat küldöttségét hívja össze	30
Esperes furtai küldöttségbe Kiss Elek és Csák Máté tanácsbírókkal kineveztetik	24
Fugyi épségben hagyandó lelkésztanítói fizetéséből az énekevezérnek évenként 60 frtot adjon	44
Fugyi-Vásárhelyen a rendes lelkészségben Paulai Viktor megerősíttetik	16
Furtára a kitérések ügyében Esperes, Kiss Elek és Csák Máté tanácsbírák kiküldetnek	24
H.-K.-Ujlak új iskola alap alkotására — lassanként — felhivatik	19
Iskola körlátogatókul a berettyó-völgyi körben: Zagya Gyula és Matólczy Imre kineveztettek	30
Karácsony Imre missziói jelentése 1898. július — 1899 ápr. 1-ig — s fizetés kiegészítési kérvénye	29
Kis-Szántó jelentése, hogy iskolája jelenleg elég bő, tudomásul vétetik	18b)
Kis-Jenő temploma és tornya kijavitása ügyében újabb utasítást nyer	26
Kocsis József lelk. gyámpénztáros felhivatik, hogy Karácsony I. lelk. gyámoldai adósságáról ujabban jelentsen .	38
Könyvtárnoki állás betöltése — Rátkay lemondása után — elrendeltetik	9
Közigazgatási pénztár egyensúlyba hozatalára, az egyházak évi járuléka 50%-al emeltetik	14
Külső-somogyi egyházmegye önkormányzati jogainkat védő határozata pártoltatik	13
Lelkeszi árvaház ügyében egyházmegyei vélemény . . .	32
Lelkészek évenkénti gyámintézeti járuléka 1%-ra leszállittatik	33
Lelkeszi javadalmak községi adómentességére közig. birósági döntvény	35

Matólesy Imre bihari községi jegyző iskolaköri látogatóvá választatik	36
Mezőkeresztesi nagyfitanító díjlevele a tandíjválság ügyében kiigazittatik s felterjesztetik	45
Missziói jelentés a körös-nagyrévi körlelkészszégből 1898. jul. — 1899. április 1-ig	26
Misszióköri lelkészek számára szabályzat készítése végett küldöttség neveztetik	30
Nagyszántói lelkészi faváltság ügye jóváhagyatik s a kerületre felterjesztetik	46
Nagyotótfalu környékén missziói körlelkészszég felállítására az egyh. kerület felkéretik	31
Nagyvárad leányinternátus gyűjtő pénztára 1898-ról	27
Nőtanítóképezde felállítására javaslat — bizottság kiküldése esperes hívja össze	28
Nyüveden Zagyva Gyula megválasztott lelkész megerősítettetik	17
Önkormányzati jogaink védelme tárgyában a külső-somogyi egyházmegye határozata pártoltatik	13
Országos lelkész gyámintézeti egyházmegyei bizottság jelentése	10
Örvendi egyház 558 □-öl földjét eladhatja, a kerületre felterjesztetik	41
Pappszász Károly tanácsbíró emléke megörökítettetik	5
Paulai Viktor a fugyivásárhelyi rendes lelkészszégből megerősítettetik	16
Pelbárthida jelenti, hogy a vallástanításért lelkészének 40 frtot ad, — később újra jelentsen	22
Pósalakai lelkész az iskola eladása ügyében utasittatik	48
Püspöki egyháznak a confirmatio idejét megváltoztatni nem engedtetik	40
Ritoók Zsigmond indítványa egy nőtanítóképző felállítása iránt elfogadtatik	28
Ritoók Zsigmond misszióköri lelkészeket utasító szabályzat készítésére tett indítványa elfogadtatik	30
Ritoók Zsigmond Nagytótfalu környékén missziói körlelkészszég felállítását javasolja — elfogadtatik	31
Seres János bojti leánytanító emlékezete megörökítettetik	6
Szokolay József volt p.-ujlaki utóbb ny. lelkész s egykori tanácsbíró emléke megörökítettetik	6

	Szám
Tanácsbíró választás — néhai Pappszász Károly helyére elrendeltetik	8
Tanítói gyámintézet módosított alapszabályai jóváhagyatnak mellékletül kinyomatnak	25
Tanítói ötöd pótlékra államsegélyt nyert egyházak 1898. szeptember 15-től	21
Tóth Sámuel volt egyházkerületi főjegyző temetése alkal- mából részvét sürgöny küldetik	15
Ungvári Gyula váncsodi lelkész állomás cseréje Bethlendi Sándorral jóváhagyatik	39
Zagyva Gyula nyüvedi rendes lelkészségben megerősítettik	17
Zagyva Gyula iskolaköri látogatóvá választatik	36
Zsáka iskola-alap gyűjtésére s a 3-ik iskola fellállítására — fokozatosan — felhivatik	20
Váncsod egyházban Ungvári Gyula állomása elcserélése Bethlendi S. tamásdai lelkészszel jóváhagyatik	39
Váncsod egyházban száz forint értékű takarékmagtári gabona eladása engedélyeztetett	47
Várady Zsigmond dr. egyházmegyei jegyző a gyűlésben részt nem vehet	3

A bihari ev. ref. egyházmegye tanító-gyámolda

ALAPSZABÁLYAI.

I. Czime.

1. §. Bihari ev. ref. egyházmegye tanító-gyámolda.

II. A gyámolda célja.

2. §. A bihari ev. ref. egyházmegye tanítói, tanítónői, özvegyei, árváinak évenkénti gyámdijban részesítése s a szolgálatra képtelenné vált tanítók, tanítónők részére nyugdíj biztosítása.

III. A gyámolda tagjai.

3. §. A gyámolda kötelezett tagja az egyházmegye kebelében ez alapszabályok megerősítése után alkalmazandó minden rendes, okleveles és állandósított tanító, tanítónő az alábbi 6. és 7. §-okban kifejezett feltételek teljesítése után.

4. §. Az állásukról lemondott vagy más egyházmegye kebelébe átlépett tanítók, illetve tanítónők a gyámoldával szemben jogaikat elvesztik, azonban a gyámpénztárba bármi czimen tett befizetéseik 75 százalékát kamat nélkül visszakapják.

Jegyzet: A más egyházmegye kebelébe átlépett, vagy tanítói, illetve tanítónői állásukról lemondottak, tovább is tagjai maradhatnak a gyámoldának, ha a 7. §-ban kötelezett évi díjakat azután is fizetik.

5. §. A gyámintézettel szemben jogokat szerzett tanítónő, ha ugyanilyen jogokkal bíró kebelbeli tanítóhoz megy

férjhez, azon esetben, ha évi tagsági díjait azontúl is fizeti, jogait megtartja, ellenkezőleg elveszti. Ez esetben azonban a gyámpénztárba bármi czimen tett befizetéseinek 75°/_o-át kamat nélkül visszakapja.

1. Jegyzet: az egyházmegye kebelében jelenleg működő azon tanítókra, tanítónőkre, kik e gyámoldának tagjai eddig nem voltak, a beléphetés nyílt kérdésül hagyatik fenn.

2. Jegyzet: az egyházmegye kebelében ideiglenes jelleggel alkalmazott tanítók, tanítónők a gyámoldának tagjai nem lehetnek s tagsági díj, vagy belépési díj fizetésére sem kötelezhetők.

IV. Tagok kötelességei.

6. §. A tagok a gyámoldai alap javára a belépéskor egyszersmindenkorra életkor szerint fizetnek és pedig 20 éves életkort betöltött belépő 20 frtot; 21° évet betöltött belépő 22 frtot; azaz a 20 éven felül minden év után a 20 frtra 2 frtot. Az ily czimen befolyó jövedelmek az alaptőkéhez csatolandók és el nem költhetők.

1. Jegyzet: az egyházmegye kebelében jelenleg működő, vagy innen ezelőtt más egyházmegyébe költözött azon tanítók, kik régebbi szabályok alapján lettek tagjai a gyámintézetnek, e §-ban nem érintetnek.

2. Jegyzet: az egyszersmindenkorra fizetendő összeg, a belépő körülményei szerint négy év alatt törvényes kamattal egyenlő részletekben is törleszthető.

7. §. Minden tag fizet évenként a gyámoldai alap javára hivatali fizetése után $\frac{1}{2}$ ^o/_o-ot, mely azonban 2 frtnál kevesebb nem lehet.

1. Jegyzet: a hivatali fizetés alatt az országos tanítói nyugdíjra megállapított fizetés értetik.

2. Jegyzet: az évi tagsági díjak mindenkor készpénzben a Canonica visitáció által szedetnek be s számoltatnak el. Az ezidőszerint más egyházmegyében lévő tagok által pedig — az eddigi szokás szerint, — minden év december 15-ig a pénztárnok kezeihez küldetnek, vagy fizettetnek be.

V. A gyámolda tagjainak jogköre.

8. §. A gyámolda tagjainak joguk van:

a) a gyámoldai közgyűléseken részt venni;

- b) a gyűléseken indítványokat tenni;
- c) a vitatárgyát képező dolgokban szavazatukkal dönteni;
- d) a gyámoldai tisztviselőket megválasztani.

VI. A gyámolda alaptőkéjének forrásai.

9. §. A gyámolda alaptőkéje növekedik:

- a) az újonnan belépők által egyszersmindenkorra fizetendő összegekkel (6. §.);
- b) a gyámoldai tagok által hivatali fizetésük után évenként beadandó $\frac{1}{2}\%$ (7. §.);
- c) esetleges adományok, vagy ajándékokkal;
- d) az összes alaptőke évi kamatja $\frac{1}{5}$ -nek tőkésítésével.

VII. Pénztár kezelése.

10. §. A gyámolda alaptőkéje takarékpénztárilag kezelendő, azonban kellő vagyoni biztosságot nyújtó egyéneknek, vagy testületeknek első helyeni betáblázás mellett, a törvényben megállapított kamatozással kölcsön adható.

VIII. A segélyezés.

11. §. A segélyezés a polgári év végével határoztatik el s a segély mindenkor január hó első hetében utólagosan osztatik ki a segélyre jogosultak között.

12. §. Az évenként kiosztandó segély az év végével kimutatott egész tőke összes kamatának $\frac{4}{5}$ -e, melyből azonban előbb az évi jogos kiadások (21., 23., 24. §.) levonatanak.

13. §. A kiosztandó segélyösszeg a nyugalmazott tanítók, tanítónők, özvegyek és árvák között, az árvákra a lentebbi 15. §-ban kifejezett külön intézkedések épségben tartásával, családonként egyenlően osztatik ki. A teljesen árva gyermekek részére, — ha ezeknek körülményeik igénylik, — a gyámoldai választmány, tagjai közül gyámot rendel, ki az ily árvák számára kiutalt segélyösszegek mikénti felhasználásáról a gyámolda választmányának számot ad.

14. §. A segélyezésre való jogosultságra megkivántatik, hogy az elhalt, vagy hivatal képtelenné vált gyámoldai tag, — a gyámoldával szemben — mindennemű fizetési kötele-

zetségének eleget tett legyen. Elhalt gyámoldai tag családjának azonban megengedtetik, hogy a férj, illetve apa után fennmaradt gyámoldai adósságot, az évenként esedékes segélyből oly arányban tartassák vissza, illetve törlesztessék, a milyen arányban azt az elhalt férj, vagy apa tartozott volna befizetni.

Jegyzet: rendkívüli esetben megengedtetik, hogy az időnap előtt munkaképtelenné vált és nyugdíjazott gyámoldai tag, a gyámoldával szemben fennálló adósságát az évenként esedékes segélyből oly arányban törleszthesse, amilyen arányban munkaképessége, illetve tényleges tanítóskodása ideje alatt törleszteni tartozott.

15. §. Segélyezendők:

a) az elgyengült, vagy elnyomorodott hivatal képtelenné vált, gyámoldai tagok;

b) az özvegy tanítónék férjhezmenetelökig, — az özvegy tanítóné férjhezmenetele azonban a gyermekek jogait nem érinti.

Az erkölcstelen élet folytatása által magokat megbélyegzett, vagy ev. ref. vallásukból kitért özvegy nők a gyámdíj élvezetéből kizáratnak.

c) Egészen árvák, — ilyenekül tekintetvén az újból férjesült tanítónék gyermekei is, — tekintet nélkül számukra egy özvegyi gyámdíjban részesülnek.

d) Árva fiúk betöltött 18 éves korukig, illetve, ha tudományos pályára készülnek, betöltött 20 éves korukig egy egész özvegyi gyámdíjban részesülnek a 15. §. c) pont szerint.

e) Árva leányok férjhez menetelökig, vagy önálló pályára való lépésökig, munkaképtelen árva leányok pedig egész életük folyamán segélyezendők a c) pont szerint.

f) Azon tanítók, kik önvétségök miatt egyházi végérvényes ítélettel hivataluktól megfosztattak, a gyámolda jótékonyágában nem részesülnek; az önvétségük nélkül szenvedő nők és gyermekek segélyezendők a b), d), e) pontok szerint.

LX. Segélyezés módja.

16. §. A családfő halálával, vagy hivatalképtelenné lételével, illetve nyugdíjaztatásával a segélyezés megkezdődik a legközelebb következő év január hó 1-én

17. §. A gyámdijátigénylők — jogosultságukat igazoló bizonyítványukat a gyámolda pénztárnokához adják be. E bizonyítványok a következők:

a) családi értesítő, mely feltünteti a gyámdijban részesítendő gyermekek életkorát. Ez okmány egyszersmindenkorra az első gyámdij kiadása előtt beadandó;

b) az anya életben létét és özvegyi állapotát, valamint a gyermekek életben, illetve tanulói pályán létét igazoló bizonyítvány, mely a gyámdij felvételét nyugtató okmányra vezetendő.

18. §. A gyámdij minden egyes jogosult részére egészben adatik ki a 11. §. szerint.

X. A segélyezés megszűnése.

19. §. Megszűnik a segélyezés minden jogosultra nézve, — személyét illetőleg — ha önálló pályára lép, ha meghal, özvegyre nézve ha férjhez megy, vagy erkölcstelen életmód folytatása által magát megbélyegzi, vagy ev. ref. vallásából kitér (15. §. b), árvákra nézve, ha a meghatározott kort elérik.

XI. Tisztviselők, azok teendője s díjazása.

20. §. A gyámolda ügyeit a tagok által 3 évre választott elnök, alelnök, pénztárnok, jegyző s 5 választmányi tag vezeti. A szavazás, vagy személyesen a gyámoldai közgyűlésen, vagy az elnökhöz czimzetten levélileg eszközöltetik. — A választás eredménye az egyházmegyei közgyűléshez megerősítés végett azonnal felterjesztendő.

21. Az elnök teendője: a gyámoldai közgyűlést évenként egyszer február utolsó, vagy márczius hó első felében, a választmányt pedig a körülményekhez képest többször is, de ezt is legalább egyszer évenként a segélyösszegek megállapítása végett összehívni, azokon elnökölni, a választmány által megállapított kiadásokat utalványozni, általában a gyámolda anyagi és erkölcsi érdekeit előmozdítani.

Jegyzet: Gyámoldai elnök a gyámolda érdekeiben tett kiadásai visszatérítésén kívül évenként 10 frt tiszteletdíjban részesül.

22. §. Alelnök teendője: elnököt akadályoztatása esetében helyettesíteni.

23. §. Pénztárnok teendője:

a) minden a gyámolda javára befolyó jövedelmet gyümölcsöztetni, a bevételekről és kiadásokról naplót vezetni, bevételi és kiadási tételeit szabályszerű okmányokkal igazolni;

b) a közgyűléshez minden évben három párban készített számadást terjeszt be a gyámpénztár állásáról.

Jegyzet: a pénztárnok számadását a választmány vizsgálja meg, a felmentést a szokásos fentartások kifejezése mellett ez adja meg s felülvizsgálás végett az esperesi hivatal útján az egyházmegyei egyéb pénztárakat vizsgáló bizottsághoz — egy példányban — ez juttatja el. A számadás egyik példánya tanítói levéltárba tétetik, a második példány az egyházmegyei pénztárak számadásaival kapcsolatosan köröztetik, a harmadik példány pedig pénztárnok kezeinél marad.

c) Pénztárnok a gyámolda összes vagyonáról vagyoni és erkölcsi felelősséggel tartozik.

d) Pénztárnok évi díja 30 ft. Ezenkívül a gyámoldai alaptőke betáblázás mellett gyümölcsöző kamatainak 10 % -a

24. §. A jegyző teendője: a választmányi és közgyűlések jegyzőkönyveinek vezetése az egyeseket érdeklő kiáltványoknak elnöki uton megküldése. Évi díja 15 ft.

25. §. Választmányi és közgyűléseken minden tag megjelenni köteles, az elmaradás elnöknél írásban igazolandó.

26. §. Választmányi ülés megtarthatására elnökon, pénztárnokon és jegyzőn kívül legalább három választmányi tag jelenléte szükséges, a megjelent választmányi tagok a gyámoldai pénztár terhére 1 ft. napidíjban részesülnek.

27. §. Közgyűlés megtarthatására az elnökon, jegyzőn, pénztárnokon s a választmányi tagokon kívül, — kik hivatalból tagok, — a gyámolda összes tagjainak legalább egyharmada szükséges, ha ennyi meg nem jelennek, az újabban összehívandó közgyűlésen a jelenlevők, tekintet nélkül számukra, végérvényesen határoznak.

28. §. Ugy a választmányi, mint a közgyűlésekről vezetett s hitelesített jegyzőkönyvek az esperesi hivatalhoz azonnal felterjesztendők.

XII. Záradék.

39. §. Az alapszabályok rendszeresen minden hat évben, de a körülményekhez képest időközileg is átnézendők s eset-

leg helyesbitendők mindaddig, míg a gyámoldának 5 tagja leend s addig az alaptőkét — a fentebb előirt szabályok szerint — a választmány kezeli. Ha pedig a részvényes tagok száma 5-nél kevesebb leend és egy év leforgása alatt belépő nem jelentkeznék, azon esetben a tőke további kezelésére a debreczeni ev. ref. főiskola kéretik fel a következő feltételek alatt:

a) a debreczeni ev. ref. főiskola az átvett tőkét örök időkre fenntartja s kezeli, melyért az összes tőke kamatainak egy tizede a főiskola szabad rendelkezése alá bocsátatik;

b) az összes tőke kamatainak kilencz tizede az azon időben segélyezendő elgyengült tanítók, tanító özvegyek és árvák segélyezésére — egyenlő arányban — egészen kiosztandó;

c) azon esetben, ha segélyezendő gyámoldai tagok nem lesznek, az összes tőke kamatainak hét tizede a debreczeni ev. ref. főiskolában tanuló szegény tanulók ösztöndíjaul osztassék ki minden évben, egy tizede a kezelésért a főiskola részére marad, két tizede pedig évről-évre tőkésítettik;

d) a szegény tanulók közt kiosztandó ösztöndíjhoz elsőbbségi joggal birjanak azon tanulók, kik a bihari ev. ref. egyházmegye közgyűlése által kiállított bizonyítvánnyal beigazolják, hogy az ösztöndíj tőkéjét összerakó részvényes tagok valamelyikétől származnak. A rokonság csak a másod unokáig jogosíthat bárkit is az ösztöndíj elnyerésére, közelebbi rokonság az elsőbbséghez jogot nyújt. Ha ilyenek nem lesznek az ösztöndíjra a bihari ev. ref. egyházmegye ajánlhat — az ezen egyházmegyében hivataloskodó ev. ref. felekezeti tanítók gyermekei közül, — segélyezendőket.

30. §. Az átnézett s esetleg helyesbitett alapszabályok megerősítés és egyházmegyei jegyzőkönyvben kinyomatás végett az egyházmegyei közgyűléshez mindenkor felterjesztendők.

31. §. Ez alapszabály érvénybe lép a megerősítő egyházmegyei határozat és meghirdetésekor.

